

Hugo Treffneri Gümnaasiumist

Ivar Jõesaare artikkel on mõningat ärevust tekitanud mu koolivendade, vana-de trefneristide hulgas: sina oled kirjamees, ütlevad nad mulle, kirjuta ometi meie nimel neis asjus paar tõsist sõna! Eks ma siis proovi.

Esiteks kooli nimest. Minu (meie) meelest ei ole üldse tõsiselt võetavad need teised mainitud kandidaadid vana Hugo kõrval, isegi mitte senine, A. H. Tammsaare. Ühelt poolt kooli asutaja ning juhtija läbi aastakümnete, mis siis, et inimesena veidrik, mis siis, et poliitikas vigurdama sunnitu, igal juhul aga mees, kelle teeneid nüüd enam ükski eesti kultuuri- ja haridusloo tundja ei salga — ja teisel pool tema õpilased. Siiski ainult õpilased.

Teiseks sõnast «gümnaasium». See on ajalooliselt kujunenud konventsionaalne termin. Kreeka «gymnos» tähendab eesti keeles « alasti », nii et «gymnasion» tähendaks «alasti inimeste kohta». Antiikajal näiteks võimlat või spordiväljakut, sest tollal sporditi nimelt päris ihuväel. Et see sõna lõpuks kooli tähenduse sai, on muidugi huvitav kultuurilooline fakt. Eesti Vabariigi lõpuaastail tähendas gümnaasium ühelt poolt 12-aastase kooli kolme viimast klassi, teiselt poolt ka kogu seda kooli, milles need klassid olid olemas. Olid mitmesugused gümnaasiumid, nii humanitaar- kui reaalgümnaasiumid. Hugo Treffneri Gümnaasiumi nimetati ka klassikaliseks gümnaasiumiks. Seal olid olemas nii humanitaar- kui reaalharu, humanitaarklassides õppis aga osa õpilasi ka nõ. klassikalise programmi järgi: 5 aastat ladina ja 3 aastat kreeka keelt. (Teised humanitaarharu õpilased piirdu sid ainult 3-aastase ladina keele kursusega, kuna reaalharu klassikalisi keeli ei õpetatud üldse.) Kokkuvõttes: miski ei tohiks takistada «gümnaasiumi» nimetuse kasutamist ka praegu.

Kolmas märkus on keeleline. Gümnaasiumiõpilast nimetatakse Euroopa keeltes siamaani gümnaasiastiks, mitte gümnaasistiks. Vene гимназист võeti eesti keelde üle 1950. aastail, aeg oleks ametlikult sellest libakeelendist loobuda.

Ivar Jõesaar lõpetab oma artikli lausega: «Seni aga püsib liiga palju üksikute entusiasmil ja fanatismil.» Andku kõik antiik- ja teised jumalad, et entusiasm (s.o. vaimustus) ei lõpeks, ja päästku needsamad jumalad meid fanatismist (s.o. teatavast vaimuhaige julmuse avaldusviisist)! Fanatismi vastand on humanism ja aina on gümnaasiumiharidust peetud humanistlikuks.